

Hvis Danmarks Radio havde magt, som den har agt, kunne borgerne sove trygt om natten, vel vidende, at der bliver holdt skarpt øje med bøhmænd i alle mørkets afkroge, så intet ondt kan ramme os – i hvert fald ikke med statens og systemets velsignelse. Men lige så politisk korrekt DR's seneste søndagsføljeton synes at være, lige så skævt et skråplan synes virkelighedens retsstat at være på vej ud i. Her følger en kommentage uden filter fra det radikale nytårsstævne i Nyborg.

TEKST: Trine Vendelboe Juul
FOTO: Scanpix / Johnny Wichmann

Hvem passer Livvagterne på?

Som statsminister fik Anders Fogh Ramussen (V) æren af at åbne afslutningsdebatten ved dette års radikale nytårsstævne, hvor overskriften i godt et døgn havde været det måske en anelse retoriske, men dog alvorligt mente spørgsmål ”Er retsstaten truet?”. Ikke overraskende lykkedes det statsministeren at holde et oplæg, der næsten på sekundet varede de anbefalede 10 minutter. Lidt mere overraskende lykkedes det ham også *ikke* at nævne retsstaten og retssikkerheden med ét eneste ord. En ny og anderledes tydelig måde at afvise et emne, som statsministeren åbenbart ikke finder det værd at beskæftige sig med. Men også langt mere provokerende og pinligt, når de 10 minutter i stedet blev brugt til én lang salgstale for regeringens snusfornuftige og veldisponerede politik de seneste syv år.

BIN LADEN PÅ HØJSKOLE

Heldigvis kunne Pia Kjærsgaard (DF) ikke dy sig, da det blev hendes tur, og efter at have gjort den selvrosende statsminister kunsten efter i ca. fem minutter, ”måtte hun hellere få det overstået og også sige noget om retsstaten”. Hendes kontante svar på det tematiske spørgsmål var som taget ud af statsministerens tavse mund: ”Der er intet, der kan true retsstaten i et demokrati!”. Farvel og tak, så var den debat gravet ned og ude af verden. Hvis ikke det lige havde været for den karakteristiske sans for polemik, som Dansk Folkepartis leder altid har haft rigeligt af. Modsat statsministeren bruger Pia Kjærsgaard gerne mange og farverige pensler, når hun skal male verden frem i karikaturens klare lys – også selv om det sjældent har et dialogisk og konstruktivt formål. Men i det mindste er det underholdende og med til at holde debatten i gang. Den skråsikre udmelding om retsstansens sunde tilstand blev således uddybet med et lige så håndfast ønske om ”at afdramatisere hele temaet og vriste de radikale ud af den vildfarelse”, som de efter Kjærsgaards overbevisning måtte være havnet i efter at have lagt ører til især lørdagens inviterede debattører. Her var nemlig intet mindre end en lektor, to professorer, en ombudsmand og en politidirektør. Altså folk, der må betegnes som bedrevidende og endda eksperter på området, og det er

selvfølgelig de sidste mennesker, man gider høre på, når der alligevel ikke er noget at komme efter. Politidirektøren har næppe haft den største andel i vildfarelsen, men Hanne Bech Hansen fokuserer ganske givet også alt for meget på dialogen som redskab til at skabe ro og orden i samfundet. I hvert fald blev Pia Kjærsgaards samlede analyse af det ellers vidtspændende program kogt ned til den konklusion, at ”de radikale tror, man kan bringe Bin Laden til fornuft ved at sende ham på Krogerup Højskole”. I sandhed en original og imponerende konklusion taget i betragtning, at Pia Kjærsgaard kun havde læst om programmet. Men sådan er det med både Pia og Anders. De behøver ikke sætte sig ind i tingene for at have en klokkeklar mening om dem.

DEN LUKKEDE FEST

Derfor flyttede det ikke et komma i Anders og Pias manuskript, at Margrethe Vestager brugte en stor del af sine 10 minutter på at nævne det ene eksempel efter det andet, der illustrerer, at spørgsmålet om retsstaten handler om langt mere seriøse visioner end at bringe Bin Laden til fornuft. Alt fra ungdomsoprøret på Nørrebro til forstæderne i Paris, til rockerkonflikt og krigene i Gaza og Afghanistan blev fremhævet som billeder på vold, der avler vold, og tryk, der avler modtryk.

Spiraler uden ende, der ikke ophører med at eksistere, blot fordi vi strammer loven, straffer hårdere, overvåger mere og dømmer uden stadig færre beviser. Men alt det prellede af på de to ’debattører’, og statsministeren kvitterede blot med den syrlige kommentar, at ”vores værdipolitik ser ud til at have båret frugt, når Vestager vælger at bruge hele sit indlæg på at tale retspolitik”. Hvertil Vestager senere svarede ”hvad er et samfund med en god økonomi, hvis samfundets fundament, retspolitikken, sejler?”. Vestager leverede i det helt taget en stærk og bevægende Luther King’sk tale om det åbne og ikke mindst ansvarsbevidste samfund, som hun drømmer om. En drøm, der desværre befinder sig meget langt fra den ”lukkede og selvretfærdige fest, som Danmark p.t. er ved at udvikle sig til”. Det triste billede bekræftede både Pia og Anders ganske paradoksalt, da de bagefter mente at fremhæve landets åbenhed over for ”de arbejdere, der vil

tage del i samfundet” og ”som kan yde et positivt tilskud”. Netop kriterier for en eksklusiv gæsteliste, som ikke inkluderer flygtninge og andre umiddelbart resourcesvage individer.

LOVENS DEVALUERING

Og det er her, på den rigtige side af hegnet, at livvagterne kommer ind i billedet. Selvfølgelig ikke de tre moderne musketerer Jasmina, Jonas og Rasmus fra DR. Det er kun på film, at et venskab kan udvikle sig på trods og på tværs af tre af verdens store sandhedsreligioner. Det er kun på film, at en iranskfødt dansk kvinde bliver udnævnt til kulturminister, og at en muslimsk kvindelig livvagt bliver hyret til at passe på hende. Det er kun på film, at politiets forlængede arm beskytter borgere uanset køn, farve og tro mod trusler fra alle lag og ideologier af samfundet. Og det er kun på film, at offentligheden får indblik i beviser, der fjerner enhver rest af tvivl om, hvem og hvad der er den egentlige trussel.

I virkelighedens verden er PET som vores allesammens livvagter måske mere end nogen anden institution i Danmark en lukket fest. Ifølge oplægsholder advokat Henrik Stagetorn har efterretningstjenesten nemlig fået meget mere magt og flere ressourcer i kølvandet på den danske terrorpakke og andre lovstramninger siden 11. september 2001. Råderummet er altså blevet udvidet primært på grund af terrortrusler fra muslimske organisationer, men det ændrer ikke på, at den reelle terrortrussel i Danmark er forsvindende lille. Alligevel kan Henrik Stagetorn konstatere, at magten og midlerne bliver brugt. Endda i et omfang, som rækker ud over de egentlige hensigter.

– De stramninger, der er blevet lavet med udgangspunkt i alvorlige og specifikke sager, siver med tiden ud i resten af systemet og bliver brugt over for andre og mere almindelige politisager, som PET også i stigende grad er begyndt at tage sig af. Det er en klar devaluering af lovgivningen, og det bliver ikke bedre af, at PET i flere og flere sager slipper for at føre beviser, lød det fra advokaten.

Han kunne henvise til en statistik fra 2006, der viser, at ud af 3572 anmodninger, som PET retter mod domstolene for at få tilladelse til at gribe ind i sager, har PET fået tilladelse i 3465 af tilfældene, svarende til 97 procent. ▶

- – Problemet er, at domstolene ofte kun får en flig af sagen at vurdere anmodningen ud fra, men alligevel bliver der altså givet grønt lys i langt de fleste tilfælde.

Af samme grund er den såkaldte domstolskontrol reelt ikke nogen kontrol, fordi vurderingsgrundlaget er tilsvarende tyndt. Det skal holdes op imod, at ud af de 3465 indgreb førte kun 3 til konkrete anklager. En statistik, som ikke lover godt for retssikkerheden, hvis vigtigste formål ifølge Stagetorn er ”at sikre borgerne mod overgreb fra staten”.

SYSTEMET MOD INDIVIDET

Men også lovstramningernes devaluering er efter advokatens vurdering en klar ”undergravning af den enkeltes retssikkerhed”, og her blev tunesersagen fremhævet som et eksempel på et tvivlsomt bevismateriale, der bl.a. indeholdt en pistoltrap, men som alligevel førte til en dom – uden rettergang – på administrativ udvisning og den efterfølgende og omdiskuterede tuneserlov. Dermed syntes Henrik Stagetorn selv at have besvaret det spørgsmål, som var overskriften for hans indlæg. Nemlig Hvem skal beskyttes – individet eller systemet?

Men svaret gælder kun, hvis man ser sagen fra tuneserens synspunkt. Her er det uden tvivl individet, der kommer i klemme i systemet, som med Søren Balds ord måske er på vej til at udvikle kafkaske dimensioner. Ser man imidlertid det samme scenario fra et andet individs synspunkt, nemlig tegneren Kurt Vestergards, så er det systemet, der bliver presset af hensyn til individet.

Et perspektiv, der giver meget god mening, når man tænker på mediernes inklusive nyhedernes næsten perverse fokus på enkeltindviders ulykker, tragedier og modgang i livet. Her bliver systemet oftest fremstillet som dybt uretfærdigt, som for eksempel når det ”kun”

idømmer vold med døden til følge fire år eller børnemishandling til frem måneder og dermed ikke tager tilstrækkelig hensyn til de ofre og efterladte, hvis følelsesladede historier, vi har så nemt ved at identificere os med. Tv er fyldt med udsendelser, der viser, at vi, du og jeg, hele tiden bliver snydt, taget ved næsen og holdt for nar, hvis ikke vi selv – godt hjulpet på vej af de retfærdighedshungrende journalister – holder et ekstra øje med hinanden og alle systemerne, hvad enten de så er repræsenteret af politimænd, dommere, læger eller håndværkere. Og budskabet synes hver gang at være, at bare ét individ føler sig trådt på, så må systemerne laves om. Det uholdbare ved den metode er blot, at for hvert enkelt individ, der på den måde bliver hjulpet af systemet, så er der mindst ét individ i den anden ende, der bliver truet af selvsamme system. I den forstand er det mest retskafne svar på Stagetorns spørgsmål, at det er systemet, der skal beskyttes mod individet. Kun ved at beskytte systemet mod ændringer, der på den ene side forsvarer udvalgte individers liv, men som på den anden side forværrer andre individers liv, kan vi som borgere være nogenlunde sikre på, at systemet forbliver en fælles og fordomsfri beskytter. Systemet er i denne sammenhæng lig med retsstaten, og nøglen til svaret på, hvorvidt denne er truet, ligger altså her. Tilbage står spørgsmålet, hvor mange livvagter vi har brug for til at passe på os? ■

Trine Vendelboe Juul er medlem af Radikale Venstre og er cand.mag. i æstetik og kultur. Hun har gennem flere år arbejdet med PR og kommunikation i det århusianske kulturmiljø og er nu indehaver af kommunikationsbureauet a2be i Århus. Trine Vendelboe Juul har skrevet debatbogen ”Forstand og følelse – kulturkampen alvorligt talt”.

“

Der er intet, der kan true retsstaten i et demokrati!

Pia Kjærsgaard

“

*Vores værdipolitik ser ud til at have båret frugt, når Vestager vælger at bruge **hele** sit indlæg på at tale retspolitik.*

Anders Fogh Rasmussen

“

Det er en klar devaluering af lovgivningen, og det bliver ikke bedre af, at PET i flere og flere sager slipper for at føre beviser.

Margrethe Vestager